

бути присутнім страх сценічного виступу. Потрібно працювати з налаштуванням на виступ і потрібними установками перед виходом на сцену.

Робота в нових для здобувача музичних жанрах і нових стилістиках дозволяє розширити діапазон виконавських напрямів, а втілення кардинально різних сценічних образів у творах сприяє розширенню виконавської акторської палітри й розширює кругозір здобувачів.

З допомогою дисципліни здобувачам потрібно навчитися свідомо впливати на свій емоційний стан у процесі виконання творів. Доволі корисно робити відеозаписи власних виступів і проводити їх аналіз, а також приймати участь у аналізі відеозаписів виконань інших здобувачів. Адже це позитивно впливає на творчий зріст виконавців.

Не можливо недооцінити значення концертної сценічної діяльності у вихованні естрадних співаків, адже робота з публікою сприяє розкритості, починає проходити скутість і страхи сцени. Таким чином, при підготовці сценічних номерів важлива саме комплексна робота над музичною композицією (потрібно уважно проаналізувати зміст тексту, особливості музичного матеріалу, визначити режисерське бачення твору й вибудувати необхідні мізансцени з потрібним реквізитом за текстом у послідовний ланцюжок, створити відповідний костюм).

Отже, дисципліна «Сценічний практикум», має допомогти здобувачам отримати необхідну сценічну практичну підготовку для концертної діяльності шляхом моделювання певних реальних умов виступу на сценічних майданчиках.

Безумовно, «Сценічний практикум» є найважливішим освітнім компонентом для естрадного виконавця, адже завдяки саме цій дисципліні здобувач виростає зі звичайного вокаліста до професійного артиста й по-справжньому творчої особистості, яка прагне вже до осмисленого і багатокомпонентного виконання, що стає вже справжньою сходинкою до професійної діяльності.

В. Іванов

КОНЦЕРТМЕЙСТЕР ЯК ТВОРЧИЙ ПАРТНЕР ВИКОНАВЦЯ В ЕСТРАДНОМУ ТА НАРОДНОМУ СПІВІ

V. Ivanov

CONCERTMASTER AS A CREATIVE PARTNER OF A PERFORMER IN POP AND FOLK SINGING

Концертмейстер — постать унікальна й водночас непомітна для широкої публіки, проте незамінна для співака. У жанрах естрадного та народного співу роль концертмейстера значно виходить за межі простого акомпанування. Він стає повноправним творчим партнером, а подекуди — музичним наставником, психологом і навіть режисером. Від якості цієї взаємодії безпосередньо залежить художній рівень виконання, адже саме концертмейстер допомагає співакові розкрити музичний матеріал, відчути його ритміку, дихання та внутрішню драматургію.

Робота концертмейстера зі співаком починається задовго до виходу на сцену. Спільний шлях — це кропітке опрацювання нотного тексту, виявлення стилістичних особливостей, пошук художніх акцентів. В естрадному співі це означає тонку роботу з нюансами ритму, динаміки та артикуляції, щоб виконання набуло індивідуального почерку. У народному — дбайливе збереження автентичності, інтонаційної чистоти

та характерних прийомів, таких як підголоски, мелізми чи особливі способи звуковидобування.

Концертмейстер тут не лише слідує за співаком, а й пропонує власне бачення інтерпретації, збагачуючи її гармонічними барвами, ритмічними акцентами, динамічними контрастами.

Репетиційний процес — це завжди творчий діалог. Співак може бути емоційним, схильним до хвилювання або творчих сумнівів. Концертмейстер, володіючи емоційною стійкістю та уважністю, допомагає створити атмосферу довіри та натхнення. Особливо важливо це для студентів, які лише починають свій шлях: досвідчений концертмейстер здатен спрямувати їхню увагу на художні деталі, розвинути почуття ансамблю та сценічної свободи. Взаємна повага, уміння слухати й чути одне одного формують міцний творчий тандем, у якому кожен відчуває власну значущість.

На кафедрі естрадного та народного співу концертмейстер виконує не лише виконавську, а й навчальну функцію. Він пояснює студентам основи музичної форми, допомагає опанувати ритмічну пульсацію, артикуляцію та дикцію, розвиває відчуття стилю. Наприклад, у народному співі особлива увага приділяється збереженню діалектних особливостей тексту, а в естрадному — органічному поєднанню вокалу з інструментальною фактурою та мікрофонною технікою. Акомпанемент в естрадній та народній музиці має власну виразну цінність. В естрадних номерах він може бути яскравим, насиченим, ритмічно активним, а в народних — більш прозорим, таким, що підкреслює вокальну мелодику та фольклорні барви.

Концертмейстер, працюючи над аранжуванням вокального твору, здійснює не просто механічне відтворення нотного тексту, а глибокий творчий аналіз кожного елементу музичної тканини. Він уважно вивчає гармонічний план, шукаючи нові барви та несподівані переходи, що здатні підкреслити драматургічний розвиток композиції. Ритмічна організація, своєю чергою, стає живим інструментом виразності: зміна пульсації, розширення або ущільнення ритму можуть посилити емоційний ефект, передати напруження або, навпаки, створити атмосферу спокою. Фактура акомпанементу — ще одна сфера для творчих пошуків: від прозорих, майже акварельних гармонійних мазків до густого, насиченого звукового полотна, яке створює відчуття оркестрової розкоші. Усе це перетворює акомпанемент на справжнього співавтора виконання, де кожен звук стає частиною єдиного художнього задуму.

Вихід на сцену — це кульмінаційний момент тривалого процесу підготовки, своєрідна мить істини, коли результат багатьох годин репетицій втілюється в живому звучанні. Тут уже недостатньо бездоганної техніки: на перший план виходить емоційна синхронність двох виконавців. Концертмейстер і співак перетворюються на єдиний організм, у якому погляди, ледь помітні нахили голови, спільний подих чи майже невідчутний рух руки стають сигналами до змін темпу, динаміки чи інтонаційного забарвлення. Ці невидимі, але напрочуд міцні нитки взаєморозуміння створюють неповторну атмосферу сценічної присутності.

У концертній ситуації майже кожна секунда вимагає від концертмейстера найвищої концентрації, внутрішньої мобілізованості та готовності до миттєвої реакції. Темп може раптово сповільнитися, якщо співак вирішить підкреслити певну фразу, може з'явитися несподіваний акцент, що потребує миттєвого

підтримання або обігрування, вокаліст може подовжити фінальну ноту, аби надати їй більшої ваги та драматизму. Усі ці маленькі зміни, непомітні для необізнаного слухача, є основою живого музикування, і саме концертмейстер зобов'язаний гнучко підлаштовуватися під них, зберігаючи цілісність та емоційну наповненість твору. Це мистецтво вимагає не лише технічної майстерності, а й глибокого інтуїтивного відчуття музики та партнера, яке приходить із досвідом і численними спільними виступами. Концертмейстер в естрадному та народному співі — це не просто «людина за роялем». Це рівноправний учасник творчого процесу, від якого залежить не лише технічна, а й емоційна якість виконання. Його майстерність поєднує виконавську віртуозність, глибоке розуміння стилю, педагогічне чуття та психологічну підтримку.

Сьогодні, коли музичні жанри активно взаємодіють, а виконавська манера стає все більш індивідуалізованою, значення концертмейстера як творчого партнера лише зростає. Він залишається тим самим «невидимим режисером», який допомагає вокалісту розкрити весь спектр художніх можливостей і донести до слухача головне — живу, трепетну душу музики.

О. Василенко

СПЕЦИФІКА ВТІЛЕННЯ ЕСТРАДНО-ДЖАЗОВОЇ СТИЛІСТИКИ В "CONCERTINO RITHMICO" І. ГАЙДЕНКА

O. Vasylenko

SPECIFICITY OF THE EMBODIMENT OF POP-JAZZ STYLISTICS IN "CONCERTINO RITHMICO" BY IHOR HAIDENKO

Жанр концерту для баяна з оркестром у творчості сучасних українських композиторів посідає важливе місце та представлений чималою кількістю композицій, зокрема: Концерт для баяна з камерним оркестром (1995) А. Сташевського; Концерт для баяна з камерним оркестром "Omaggio Ad Astor Piazzolla" (1999) В. Зубицького; Концерт для баяна зі струнним оркестром (2001) О. Костіна; Концерт для баяна з камерним оркестром (2004) М. Шоренкова.

Серед творів даного жанру, написаних на початку ХХІ ст., значну увагу привертає "Concertino rithmico" для баяна з камерним оркестром харківського композитора Ігоря Гайдєнка (нар. у 1961 р.), написане у 2009 р. Прем'єра Концертино відбулася у 2010 р. на міжнародному фестивалі сучасної музики «Київ Музик Фест» національним ансамблем солістів «Київська камерата» (партія баяна — Олександр Міщенко). Твір присвячений його першому виконавцю. Концертино має одночастинну форму з доволі малим складом виконавців (зазначимо, що концертино — це твір, який має менший масштаб частин циклу порівняно з класичним концертом та зазвичай призначений для скороченого складу виконавців). Оркестрова партія Концертино представлена струнними та фортепіано. Згодом, автор, переосмислюючи загальний задум та стильову специфіку композиції, створив другу редакцію твору з додаванням ударної установки, котра, за висловом самого композитора, підсилювала драйвовість та емоційний запал Concertino (3 бесіди із І. Гайдєнком, що відбулися 20.08.2022 р.).

Відчуття легкості, видовищності та емоційного збудження розкривають загальну концепцію композиції, її творчого задуму. Попри домінування тональної техніки композиторського письма, у концертино проявляються співзвуччя